

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GESKIEDENIS V1

2019

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 24 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

Kognitiewe Vlakke	Historiese vaardighede	Gewigstoekening van vrae
VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek inligting uit bronne • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne • Definieer historiese begrippe/terme 	30% (15)
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretasie van bewyse uit bronne • Verduidelik inligting verkry uit bronne • Analiseer bewyse uit bronne 	40% (20)
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings 	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekening van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige ander relevante antwoord.
- Daar word van leerlinge verwag om 'n standpunt in te neem in die beantwoording van 'tot watter mate' vrae om enige punte te verdien

1.3 Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord.
- Gee aandag aan die puntetoekening bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓).
- Indien 'n vraag 4 punte tel, word 4 regmerkies (✓✓✓✓) aangedui.

Paragraafvraag

Paragrafe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (.) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.

- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf; sowel as die vlak (1,2, of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar bv.

_____ . _____ . _____ . _____
 _____ . _____ . _____ . _____
 ✓✓✓✓ Vlak 2

KOMMENTAAR

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerkies vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt op die kantlyn regs onder, bv..

32
50
- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE

2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.

2.3 Globale assessering van 'n opstel

Die opstel sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die opstel as 'n geheel sal bepunt sonder om die hoofpunte afsonderlik te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n oorspronklike argument aan te bied deur relevante bewyse te gebruik om 'n argument te ondersteun. Daar sal **nie** van die leerder verwag word om slegs inhoud (feite) neer te skryf om 'n vlak 7 (hoë punt) te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ontmoedig om opstelle voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die leerder se interpretasie van die vraag
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse (relevante inhoudseleksie)
- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument (beplan, gestruktureer en 'n onafhanklike argument)

2.4 Assesseringsprosedures van die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die opstel nagesien word.

2.4.2 Tydens die eerste deurlees van die opstel moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt 'bullet' in die nasienriglyne), vir elke hoofaspek/liggaam van die opstel wat die argument ondersteun (aangedui met 'n kolpunt 'bullet' in die nasienriglyne) en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt 'bullet' in die nasienriglyne)
Bv. In 'n opstel waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Hou die PEEL struktuur in gedagte in die assessering van 'n opstel.

P	Punt: Die kandidaat lei die opstel in met 'n argument/'n duidelike hoofpunt. Elke paragraaf moet 'n punt bevat wat die hoofpunt (argument) wat in die inleiding gemaak is, ondersteun.
E	Verduideliking: Die kandidaat moet in groter detail bespreek waarom die hoofpunt (argument) gaan en hoe dit verband hou met die vraag wat gevra is.
E	Voorbeeld: Die kandidaat moet die vraag beantwoord deur inhoud te selekteer wat relevant is tot die argument. Relevante voorbeelde moet gegee word om argument vol te hou.
L	Skakel: Kandidaat moet seker maak dat die argument deurgaans in die opstel onderhou word en samehangend geskryf is.

2.4.3 Die volgende simbole MOET gebruik word in die assessering van 'n opstel:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

Λ

- Verkeerde stelling

- Irrelevante stelling

|
|
|

- Herhaling

R

- Analise

A√

- Interpretasie

1√

- Argument

LOA ↑↓

2.5. Die matriks**2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle**

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- (b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 3	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}26–27
A	VLAK 3	

KOMMENTAAR

Vraag herkenbaar in antwoord.

Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument.

NASIENMATRIKS VIR OPSTELLE: TOTAAL: 50

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1*
<p>AANBIEDING</p> <p style="text-align: center;">➔</p> <p>INHOUD</p> <p style="text-align: center;">➡</p>	<p>Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.</p>	<p>Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.</p>	<p>Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.</p>	<p>Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.</p>	<p>Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.</p>	<p>Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.</p>	<p>Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.</p>
<p>VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevante tot argument wat gevolg is.</p>	47–50	43–46					
<p>VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevante tot argument wat gevolg is</p>	43–46	40–42	38–39				
<p>VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevante.</p>	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
<p>VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.</p>			30–33	28–29	26–27		
<p>VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.</p>				26–27	24–25	20–23	
<p>VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.</p>					20–23	18–19	14–17
<p>VLAK 1* Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud.</p>						14–17	0–13

***Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:**

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Inhoudseleksie sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord ; klein poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA EN DIE SOWJETUNIE WAAGMANSKAP GEBRUIK OM DIE KUBAANSE MISSIELKRISIS OP TE LOS?**

1.1

1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*

- (a) 'Generaal Taylor' of 'Dean Acheson' (enige 1 x 1) (1)
 (b) 'Adlai Stevenson' (1 x 1) (1)

1.1.2 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1A – V2]*

- Die konserwatiewes/ valke (Taylor en Acheson) het verkies om oorlog toe te gaan om die dispuut op te los ten opsigte van die ontplooiing van missiele na Kuba
- Die liberales/ duiwe (Stevenson) wou die dispuut ten opsigte van die ontplooiing van Sowjetmissiele oplos deur middel van dialoog
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*

- 'Dat dit die dood van duisende onskuldige Kubaanse burgers en duisende Amerikaanse militêre personeel sou veroorsaak het'
- 'Sulke aanvalle tot die lanseer van kernwapens kon lei'
- 'n Verrassingsaanval die morele posisie van die VSA regdeur die wêreld sou aftakel, miskien selfs vernietig' (2 x 1) (2)

1.1.4 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1A – V2]*

Die Valke:

- Het die blokkade as 'n swakker opsie gesien
- Wou 'n militêre lugaanval op Kuba gehad het

Die Duiwe

- Hulle wou die soewereiniteit van Kuba respekteer
- Om die beginsels van demokrasie en die vryheid van assosiasie te respekteer
- Om 'n kernoorlog/ 'n 'fisiese oorlog' (hot war) te voorkom
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1B – V2]*

(a)

- Beklemtoon dat Sowjetskepe wat militêre wapens vervoer nie toegelaat sou word om na Kuba te gaan nie/deur 'n blokkade in te stel
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

(b)

- Die Sowjetskepe wat onderweg was na Kuba sou ondersoek word en as hulle weier sou hulle gesink word deur VS militêre skepe
- Die VSA was vasberade om kommunistiese uitbreiding in Latyns-Amerika te keer
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

1.2.2 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1B – V2]*

- Om die Amerikaanse publiek in te lig oor die optrede wat President Kennedy se regering sou onderneem teen die Sowjetunie
- Om die ondersteuning van die Amerikaanse publiek in sy ideologiese oorlog teen kommunisme te wen
- Om die vreesloosheid van die VS regering teen Sowjet-aggressie te demonstreer
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3

1.3.1 *[Definisie van 'n historiese begrip in Bron 1C – V1]*

- Die oplegging van 'n blokkade op alle Sowjetskepe wat militêre voorraad vervoer het na Kuba
- Om Sowjetskepe te voorkom/verhoed om na Kuba te vaar
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*

- 'Skending van die vryheid van navigasie in internasionale waters en die internasionale lugruim' (1 x 2) (2)

1.3.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*

- 'Om die algemeen aanvaarde standaard van navigasie in internasionale waters na te kom'
- 'Nie een stap daarvan af te wyk nie' (2 x 1) (2)

1.3.4 *[Vasstelling van die bruikbaarheid van bewyse in Bron 1C – V3]***Die bron is BRUIKBAAR want:**

- Dit is 'n brief en bevat eerstehandse inligting oor wat gebeur het
- Die brief is op 24 Oktober 1962 geskryf wat die 9de dag van die 13 dae van die Kubaanse Missielkrisis was
- Dit gee insig/inligting oor President Khrushchev se siening oor die VS blokkade
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.4

1.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*

- 'Sowjetskepe nie sou omdraai nie'
- 'Sy duikbote Amerikaanse skepe sou sink' (2 x 1) (2)

1.4.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*

- 'radar'
- 'lugwaarnemingsvliegtuie' (2 x 1) (2)

1.4.3 *Interpretasie van bewyse in Bron 1D – V2]*

Die Sowjetskepe het van koers verander:

- Om oop en blote konfrontasie met die VSA te vermy
- Om 'n militêre krisis met die VSA af te weer
- Omdat Khrushchev miskien Sowjet-amptenare die opdrag gegee het om nie hulle pad deur die kwarantynlyn te dwing nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.5 *[Vergelyking van bewyse in Bron 1C en Bron 1D – V3]*

- Bron 1C toon Khrushchev se vasberadenheid om nie bevele van die VSA na te kom nie terwyl Bron 1D beklemtoon hoe die Sowjetregering ingegee het op versoeke van die VSA
- In Bron 1C het Khrushchev aangedui dat hy nie die oplegging van die VS kwarantyn van die Sowjetskepe erken nie terwyl Bron 1D staaf dat die Sowjetunie die kwarantynlyn erken/aanvaar deur sy skepe te laat omdraai
- Bron 1C beweer dat die Sowjetregering nie die kapteins van die Sowjetskepe wat op pad was na Kuba die bevel gegee het om na Amerikaanse instruksies te luister nie terwyl Bron 1D verwys na Sowjetskepe wat van rigting verander (omdraai) om die kwarantynlyn te vermy
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoorde insluit:

- ExComm het die oplegging van 'n vlootblokkade van Sowjetskepe wat op pad was na Kuba aanbeveel (Bron 1A)
- Die VSA wou die blokkade gebruik as 'n strategie om direkte konfrontasie met die Sowjetunie te vermy (eie kennis)
- Die Amerikaanse media het dreigende taal gebruik om die Sowjetunie af te skrik om na Kuba te vaar (Bron 1B)
- Die oplegging van 'n vlootblokkade en die sterk taal wat deur die VS gebruik is in die media was strategieë van waagmanskap om die Sowjetunie te dreig om te onttrek uit Kuba (Bron 1A en 1B)
- President Kennedy het die media toegesprek oor die VSA se strategieë met betrekking tot die ontplooiing van missiele na Kuba (eie kennis)
- Die Sowjetleier, Nikita Khrushchev, het sterk taal gebruik om die oplegging van 'n VS blokkade op Sowjetskepe te verwerp en uit te daag (Bron 1C)
- Khrushchev beskou die blokkade as 'n daad van aggressie wat tot 'n kernoorlog sou lei (Bron 1C)
- Die Sowjetregering gee instruksies aan die kapteins van Sowjetvaartuie om die algemeen-aanvaarde standaarde van navigasie op internasionale waters te aanvaar (om nie die aftog te blaas nie) (Bron 1C)
- Khrushchev het die VSA gedreig as hulle 'n blokkade/kwarantyn sou instel (Bron 1C)
- Khrushchev het gedreig dat Sowjetduikbote Amerikaanse skepe sou sink as hulle inmeng met Sowjetvaartuie wat op pad is na Kuba (Bron 1D)
- Khrushchev se instruksie aan Sowjetskepe was om van koers te verander om sodoende spanning te verlig (waagmanskap) (Bron 1D)
- Geheime onderhandelings oor die verwydering van VSA missiele uit Turkye (eie kennis)
- Die opstel van 'n 'direkte lyn/blitslyn' om verdere konflik tussen die VSA en die USSR te verhoed (eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip om te verduidelik hoe die Verenigde State van Amerika en die Sowjetunie waagmanskap gebruik het om die Kubaanse Missielkrisis op te los. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou verband met die onderwerp, bv. toon begrip om te verduidelik hoe die Verenigde State van Amerika en die Sowjetunie waagmanskap gebruik het om die Kubaanse Missielkrisis op te los. • Gebruik bewyse op 'n elementêre manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip om te verduidelik hoe die Verenigde State van Amerika en die Sowjetunie waagmanskap gebruik het om die Kubaanse Missielkrisis op te los. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

VRAAG 2: WAT WAS DIE VERSKILLENDE MENINGS TEN OPSIGTE VAN DIE UITKOMS VAN DIE SLAG VAN CUITO CUANAVALA?

2.1

2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*

- 'Generaal Konstantin'
- 'Fidel Castro' (2 x 1) (2)

2.1.2 *[Interpretasie van bewyse in Bron 2A – V2]*

- Kuba moes oortuig word om aan die Angolese oorlog deel te neem om te verseker dat kommunisme in Suidelike Afrika verskans/versprei word
- Die Sowjetunie het Kuba forseer om Afrika by te staan in die daarstelling van kommunistiese regerings
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.1.3 *[Interpretasie van bewyse in Bron 2A – V2]*

- Hy was bang vir die finansiële implikasie wat die oorlog op Kuba kon hê
- Kuba sou groot lewensverliese ly wat Castro se status sou affekteer
- Kuba se poging tot internasionalisme was om die lewensstandaard van mense te lig en nie om aan 'n oorlog en konflik deel te neem nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*

- 'Versterking van Cuito'
- 'Die uitoefen van druk op die Suid-Afrikaanse basisse' (2 x 1) (2)

2.2

2.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*

- 'Angolese Minister van Verdediging'
- 'Ander amptelike Angolese bronne'
- 'Kubaanse bronne' (3 x 1) (3)

2.2.2 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 2B – V1]*

- Die verspreiding van vals/onakkurate inligting of idees om doelbewus mense se opinie te beïnvloed bv. Kuba, Suid-Afrika of Angola het aanspraak daarop gemaak dat hulle die oorwinnaars was na die Slag van Cuito Cuanavale
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

2.2.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*

- 'Kuba/ Kubane'
- 'Angola/Angolese' (2 x 1) (2)

2.2.4 *[Interpretasie van bewyse in Bron 2B – V2]***SAMVOUSA:**

- Lede het die SAW beskou as onoorwinlik en superieur teenoor Kubaanse en MPLA magte
- Lede wat in die Slag van Cuito Cuanavale geveg het, het nie aanvaar dat die Suid-Afrikaanse Weermag (SAW) die oorlog verloor het nie
- Het nie van kommunisme gehou nie en was nie bereid om nederlaag te aanvaar nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3

2.3.1 *[Interpretasie van bewyse in Bron 2C – V2]*

- MPLA soldate het hulle oorwinning by die Slag van Cuito Cuanavale gevier
- Gesamentlike magte van MPLA, Kubaanse en Sowjet-soldate het daarin geslaag om 'n Suid-Afrikaanse militêre tenk te verower
- Toon dat die Suid-Afrikaanse Weermag verslaan is by die Slag van Cuito Cuanavale
- Toon dat die Suid-Afrikaanse Weermag hulle militêre tenks in Angola verlaat het omdat hulle verslaan is
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3.2 *[Vasstelling van die bruikbaarheid van bewyse in Bron 2C – V3]*

Kandidate kan of kies BRUIKBAAR of NIE BRUIKBAAR NIE en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun

Die bron is BRUIKBAAR omdat dit:

- MPLA soldate toon wat hulle oorwinning by die Slag van Cuito Cuanavale vier
- Fotografiese bewyse gee van 'n militêre tenk wat deur die MPLA verower is
- Wys 'n verowerde Suid-Afrikaanse militêre tenk
- Enige ander relevante antwoord

Die bron is NIE BRUIKBAAR NIE omdat:

- Die fotograaf onbekend is
- Die datum waarop die foto geneem is nie aangedui is nie
- Dit vir die doel van propaganda gebruik kon word
- Daar is geen bewyse dat dit 'n Suid-Afrikaanse tenk was nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4

2.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2D – V1]*

- '30ste Herdenking van die Slag van Cuito Cuanavale' (1 x 1) (1)

2.4.2 *[Interpretasie van bewyse in Bron 2D – V2]*

- Die oorwinning van die MPLA/Kubaanse magte het die instelling van 'n vasalstaat/UNITA regering in Angola voorkom
- Die oorwinning van die MPLA/Kubaanse magte het bygedra tot die bevryding van Namibië en Suid-Afrika
- Die oorwinning van die MPLA/Kubaanse magte het die weg gebaan vir onderhandelings in Suid-Afrika
- Die oorwinning van die MPLA/Kubaanse magte het die mite dat die SAW onoorwinlik en onvernietigbaar in Afrika was, vernietig
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2D – V1]*

- 'Cuito Cuanavale is die kenmerk van die ommekeer in die stryd om die kontinent en ons land van apartheid te bevry'
 - 'Die nederlaag van die rassitiese weermag in Cuito Cuanavale het die mense van Namibië in staat gestel om uiteindelik bevry te word'
 - 'Die nederlaag van apartheid het as 'n inspirasie vir die vegtende mense van Suid-Afrika gedien'
- (enige 2 x 1) (2)

2.5 [Vergelyking van bewyse Bron 2C en 2D – V3]

- Bron 2C toon bewyse dat die SAW in Cuito Cuanavale verslaan is en in Bron 2D beweer Nelson Mandela dat die apartheidsweermag in Cuito Cuanavale verslaan is.
- Bron 2C toon visuele bewyse van MPLA-soldate wat op 'n verowerde SAW militêre tenk staan en in Bron 2D beweer Nelson Mandela dat die Angolese en Kubaanse troepe by die Slag van Cuito Cuanavale die oorwinning behaal het.
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.6 [Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]**Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoorde insluit:**

- SAW, ANC en Kuba het verskillende sienings oor die uitkoms van die Slag van Cuito Cuanavale getoon (eie kennis)
- Die uiteindelige uitkoms van die Slag van Cuito Cuanavale toon dat die Opperbevelhebber van Kubaanse magte, Fidel Castro, 'n bekwame militêre leier was (Bron 2A)
- SAMVOUSA se siening was dat die SAW die Slag van Cuito Cuanavale gewen het (Bron 2B)
- Volgens SAMVOUSA het die Kubane propaganda gebruik om daarop aanspraak te maak dat die geveg 'n 'heldhaftige geveg' was maar die realiteit van wie die oorlog gewen het, het eindelik aan die lig gekom (Bron 2B)
- Volgens SAMVOUSA het die MPLA en Kubane die oorlog verloor omdat hulle vrede ten alle koste wou hê (Bron 2B)
- SAMVOUSA maak daarop aanspraak dat die Kubane versoek het dat hulle toegelaat word om uit Angola te onttrek om hulle nederlaag te verberg (Bron 2B)
- Die SAW was die ware oorwinnaars volgens SAMVOUSA (Bron 2B)
- MPLA soldate wat gesien word op 'n verowerde Suid-Afrikaanse militêre tenk in die viering van hulle oorwinning by die Slag van Cuito Cuanavale, toon dat die MPLA en Kubane gewen het (Bron 2C)
- Suid-Afrikaners het hulle militêre tenk verlaat en het Angola verlaat omdat hulle verslaan is (eie kennis)
- Die ANC beskou die Slag van Cuito Cuanavale as gewen deur die MPLA en Kubaanse magte (eie kennis)
- Nelson Mandela het Kuba geloof vir hulle bydrae in Angola om die SAW te verslaan (Bron 2D)
- Oorwinning deur die MPLA en Kubaanse troepe het 'n keerpunt in die geskiedenis van Angola gekenmerk (Bron 2D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip om die verskillende menings ten opsigte van die uitkoms van die Slag van Cuito Cuanavale te verduidelik. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou verband met die onderwerp, bv. toon begrip om die verskillende menings ten opsigte van die uitkoms van die Slag van Cuito Cuanavale te verduidelik. • Gebruik bewyse op 'n elementêre manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip om die verskillende menings ten opsigte van die uitkoms van die Slag van Cuito Cuanavale te verduidelik. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

VRAAG 3: HOE SUKSESVOL WAS DIE BLACK PANTHER-PARTY IN DIE 1960's MET DIE MOBILISERING VAN SWART AMERIKANERS?

3.1

3.1.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]

- 'Polisiewreedheid' (1 x 1) (1)

3.1.2 [Verduideliking van 'n historiese konsep in Bron 3A – L1]

'n Filosofie wat:

- Swart trots, selfbeskikking en maatskaplike gelykheid bevorder het deur die daarstelling van politieke en kulturele instellings onder swart Amerikaners
- Kultuur, identiteit en selfstandigheid onder swart Amerikaners bevorder
- Wou hê dat swart Amerikaners moes saamwerk om gemeenskapsgebaseerde programme tot stand te bring om sosio-ekonomiese toestande onder swart Amerikaners te verbeter
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.3 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]

- 'Martin Luther King Jr'
- 'Malcolm X' (2 x 1) (2)

3.1.4 [Interpretasie van bewyse in Bron 3A – V2]

- Dit het nie aandag gegee nie aan die klagtes wat swart Amerikaners voorgelê het met betrekking tot die brutaliteit wat hulle ondervind het deur die toedoen van wit polisiemanne
- Dit het nie omgee vir die welsyn van swart Amerikaners nie
- Die Stadsraad was meer bekommerd oor die behoeftes van wit Amerikaners eerder as swart Amerikaners
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.2

3.2.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]

- 'Behoorlike onderwys vir ons mense hê wat vir ons ons ware geskiedenis en ons rol in die hedendaagse samelewing leer' (1 x 2) (2)

3.2.2 [Interpretasie van bewyse in Bron 3B – V2]

- Baie lede van die Black Panther-party/swart Amerikaners het hul lewe verloor/vermoor
- Die dae van die polisie het die konstitusionele regte van swart Amerikaners geskend
- Die dae van wit Amerikaanse polisie het teen swart Amerikaners gediskrimineer
- Polisie het slegs swart Amerikaners geteister deur die gebruik van uitermatige geweld
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.2.3 [Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]

Ons soek:

- 'Land'
- 'Brood'
- 'Behuising'
- 'Onderwys'
- 'Klere'
- 'Geregtigheid'
- 'Vrede en gemeenskapsbeheer oor moderne tegnologie' (enige 4 x 1) (4)

3.2.4 *[Interpretasie van bewyse in Bron 3B – V2]*

- Dit het 'n beleid nodig gehad om hulle te lei/ rigting te gee
- Die Tienpunt-plan het gedien as 'n aksieplan vir die Black Panther-party (BPP)
- Sy lede kon daarna strewe om te verseker dat die plan effektief geïmplementeer word
- Om die versoeke/griewe van die BPP toe te lig
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.3 *[Vergelyking van bewyse in Bron 3A en 3B – V3]*

- Bron 3A vermeld dat swart Amerikaanse jeug hulself moes organiseer in 'n politieke- en kiesersbeweging en Bron 3B vermeld dat swart Amerikaners mag wou hê om hul eie gemeenskappe te lei
- Bron 3A meld dat Huey en Searle swart geskiedenis bestudeer het en Bron 3B meld dat swart Amerikaners hulle geskiedenis en erfenis geleer moet word verwys na polisie brutaliteit
- Bron 3A en 3B verwys na 'n sentrum wat armoede teenwerk
- Beide Bron 3A en 3B verwys na die Black Panther-party se Tienpunt-plan
- Beide Bron 3A en 3B
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4

3.4.1 *[Interpretasie van bewyse in Bron 3C – V2]*

- Om te toon dat lede van die Black Panther-party staatsowerhede uitgedaag het (Kaliforniese wetgewing)
- Om te beklemtoon dat die Black Panther-party vasberade (nie bang nie) was om vir hulle konstitusionele regte te veg en dat hulle toegelaat moes word om gewere te dra
- Om te toon dat die Black Panther-party die beginsels geïmplementeer het soos uiteengesit is in die Tienpunt-plan
- Om te beklemtoon dat lede van die Black Panther-party openlik gewere gedra het vir selfverdediging
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4.2 *[Vasstelling van die bruikbaarheid van bewyse in Bron 3C – V3]***Die bron is BRUIKBAAR omdat:**

- Dit 'n foto is en eerstehandse bewyse bevat
- Dit geneem is in Mei 1967 toe die Black Panther-party gewild was
- Dit lede van die Black Panther-party aandui wat protesteer teen die Wapenbeheer-wet
- Dit toon lede van die Black Panther-party wat veg vir hulle regte soos in die grondwet vasgelê is
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.5

3.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]*

- 'Die sukses van die Panther se politieke aktiwiteite'
- 'Die sukses van gemeenskapsprogramme'
- 'Hulle reusegroei, invloed en lidmaatskap' (3 x 1) (3)

3.5.2 [Interpretasie van bewyse in Bron 3D – V2]

Die FBI:

- Het voorrade wat gebruik moes word in die Ontbytprogramme vernietig
- Het lede van die Black Panther-party gearresteer, geteister, gemartel en doodgemaak
- Het die Black Panther-party infiltreer en wou hulle in 'n slegte lig stel
- Het interne verdeeldheid veroorsaak en het onenigheid veroorsaak onder lede van die Black Panther-party
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

3.5.3 [Interpretasie van bewyse in Bron 3D – V2]

Kandidate kan noem of hulle SAAMSTEM of NIE SAAMSTEM NIE en hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun STEM SAAM

Lede van die Black Panther-party:

- Het owerhede wat hulle as te radikaal beskou het, uitgedaag
- Het gewere gedra wat gewone Amerikaners kon afskrik
- Hulle aanslag om die polisie te monitor kon hulle van ander swart Amerikaners vervreem het
- Gebruik weermag uniforms wat geïmpliseer het dat hulle gemilitariseer was
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM NIE

Lede van die Black Panther-party:

- Het sterk gereageer op polisiebrutaliteit
- Het swart Amerikaanse gemeenskappe verdedig teen polisie teistering
- Het besef dat die aanslag wat die Burgerregtebeweging gebruik het, oneffektief was
- Het owerhede gedwing om die konstitusionele regte van swart Amerikaners te respekteer
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.6 [Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoorde insluit:

- Die Black Panther-party (BPP) was baie suksesvol in die mobilisering van die swart Amerikaanse jeug want dit het hulle behoeftes aangespreek (Bron 3A)
- Die Tienpunt-plan was ontwerp om meer Amerikaners te betrek deur hulle behoeftes aan te spreek (Bron 3B)
- Die Black Panther-manifes was gegrond op sosialistiese ideale en was daarom aantreklik vir baie onderdrukte swart Amerikaners (eie kennis)
- Die Black Panther het vryheid, gelykheid en maatskaplike geregtigheid geëis wat dien om swart Amerikaanse jongmense nader te trek (Bron 3B)
- Wetgewende liggame regdeur die VSA is uitgedaag deur die BPP (Bron 3C)
- Om die polisie te monitor het die Black Panther gewild gemaak onder die swart Amerikaanse jeug (eie kennis)
- Verskeie takke van die Black Panther-party is regdeur Amerika gevestig om swart Amerikaners bewus te maak van hulle regte (eie kennis)
- Die BPP was so suksesvol in die mobilisering van swart Amerikaners en daarom het die FBI 'n verskeidenheid metodes gebruik om die Black Panther-party te diskrediteer en te vernietig as 'n organisasie (Bron 3D)
- Die BPP het gemeenskaps-beheerde programme gebruik om swart Amerikaners bewus te maak om selfonderhoudend te wees (eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip om te verduidelik hoe suksesvol die Black Panther-party was in die mobilisering van swart Amerikaners in die 1960's. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou verband met die onderwerp, bv. toon begrip om te verduidelik hoe suksesvol die Black Panther-party was in die mobilisering van swart Amerikaners in die 1960's. • Gebruik bewyse op 'n elementêre manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip om te verduidelik hoe suksesvol die Black Panther-party was in die mobilisering van swart Amerikaners in die 1960's. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE**VRAAG 4: GEVALLESTUDIE – CHINA**

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasievaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet krities bespreek hoe die mislukking van die Groot Sprong Vorentoe gelei het daartoe dat Mao Zedong die Kulturele Revolusie ingestel het om landbou- en industriële verandering in die Volksrepubliek van China te versnel.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet 'n argument volg en aandui hoe die mislukking van die Groot Sprong Vorentoe daartoe gelei het tot die instelling van die Kulturele Revolusie om verandering te bring in die landbou- en industriële vervaardiging in die Volksrepubliek van China.

UITBREIDING

Kandidate kan die volgende punte in hulle antwoord insluit in die kritiese bespreking van die stelling:

- Mao Zedong se implementering van die Eerste Vyfjaarplan/Honderd Blomme-veldtog (Agtergrond slegs kortliks)

Die Groot Sprong Vorentoe:

- Mao Zedong se Tweede Vyfjaarplan (Groot Sprong Vorentoe) wat in 1958 begin het
- Die doel was om landbou- en industriële vervaardiging in China te verhoog
- Om alle vorme van private onderneming te beëindig
- Bevorder die kollektivering van koöperatiewe (plase) in kommunes
- Tree op teen teenkating van kollektivering amalgamasie (vereniging) van plase
- Propaganda word gebruik om landbou- en industriële produksie te verhoog

Mislukkings van die Groot Sprong Vorentoe:

- Nywerhede stort ineen as gevolg van swak beplanning, swak ondersteuning aan kleinboere en korrupte plaaslike amptenare
- Hoë belasting op plaasprodukte lei tot ontevrede kleinboere en afname in produksie
- Het staatgemaak op ongeskoolde arbeid (landbouers) vir industriële produksie eerder as wetenskaplikes en ingenieurs. Dit lei tot 'n afname in produktiwiteit in die industriële sektor
- Werkers moes lang ure werk om produksie te verhoog
- Mao se poging om yster- en staalproduksie te verhoog in agterplaassmelterye, het gelei tot minderwaardige kwaliteit van yster en staal
- Die ekonomie in die Volksrepubliek van China het ineengestort
- Die Groot Sprong Vorentoe was 'n klaaglike mislukking na 3 jaar van implementering, waarna ook verwys word as die 'Drie Bitter Jare'
- Mao Zedong was nie in staat om die sterfte van miljoene mense van hongersnood te stop nie
- Mao Zedong bedank as President van China (1959) maar bly aan as Voorsitter van die Kommuniste Party
- In 1962 handig hy die verantwoordelikheid van die ekonomie oor aan President Liu Shaoqi en Generaal-Sekretaris Deng Xiaoping en onttrek uit die politieke arena

Die Kulturele Rewolusie:

- Mao stel die Kulturele Rewolusie in 1966 in om gesag te herstel wat verlore geraak het as gevolg van die mislukking van die Groot Sprong Vorentoe
 - Het die Kommunistiese Party gebruik om die regering se gesag te verseël
 - Het weer die nasionalisering van swaar industrieë ingestel
 - Fokus op die beginsels van die totstandkoming van 'n klaslose samelewing
 - Stig die Rooi Wagte om met opponente van die Kommunistiese Party af te reken
 - Gebruik die Rooi Wagte om ou gewoontes en houdings te verander (Vier Oues)
 - Stel die Klein Rooi Boekie bekend om die gedagterigting van kritici te verander en kommunisme te bevorder
 - Reuse betogings is in die Tiananmen-plein, Beijing gehou en plakkate en foto's van Mao is oral geplaas
 - Die Klein Rooi Boekie 'n bron van kommunistiese propaganda in China (sluit Mao se filosofie oor kommunisme in; alle burgers moes die beginsels van kommunisme memoriseer;)
 - Om kommunisme af te dwing is skole, universiteite en kolleges gesluit en daar is met kritici afgereken
 - Dit laat 'n generasie sonder formele onderrig
 - Elimineer sleutelbeamptes (Xiaoping & Liu Shaoqi) en Mao word die alleenregeerder van China in 1966
 - Nywerhede sukkel en produksie hou teen 1968 op
 - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

VRAAG 5: ONAFHANKLIKE AFRIKA: VERGELYKENDE GEVALLESTUDIE – DIE KONGO EN TANZANIË

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasievaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet in hulle opstel verduidelik tot watter mate albei Mobuto Sese Seko in die Kongo en Julius Nyerere in Tanzanië die politieke en ekonomiese uitdagings waarmee hulle respektiewelike lande na onafhanklikheid in die vroeë 1960's te doen gehad het, hanteer het.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- **Inleiding:** Kandidate moet beklemtoon tot watter mate dit vir Mobuto Sese Seko en Julius Nyerere moontlik was om met die politieke en ekonomiese uitdagings waarmee hulle respektiewelike lande gekonfronteer is na die verkryging van onafhanklikheid in die vroeë 1960's. Kandidate moet aandui hoe hulle hul argument gaan ondersteun.

UITBREIDING

Kandidate kan die volgende punte in hulle antwoord insluit in die beantwoording van die vraag:

Politieke uitdagings:

Die Kongo:

- Verkry onafhanklikheid deur demokratiese verkiesings (die Kongo (1960): J Kasavubu word President en P Lumumba word Eerste Minister)
- Die Kongo was hoogs verdeeld volgens etniese groepe (koloniale nalatenskap) met leiers wat teen mekaar kompeteer
- Die tydperk na onafhanklikheid is gekenmerk deur geweld en politieke oproer
- Die Kongo word 'n eenparty-staat binne die eerste vyf jaar na die verkryging van onafhanklikheid nadat veelpartyverkiesings gehou is met onafhanklikheid
- Mobutu Sese Seko kom aan bewind deur middel van 'n militêre staatsgreep
- Hy bly 'lewenslange president' tot met sy dood in 2007
- 'n Kleptokrasie word gestig toe 'n groep aangestelde openbare amptenare hulle posisie misbruik het vir finansiële gewin
- 'n Sterk militêre mag is tot stand gebring en is deur die sentrale regering beheer
- Verseker politieke stabiliteit (alhoewel gebaseer op outoritarisme)
- Pas die beleid van Afrikanisasie toe
- Enige ander relevante antwoord

Tanzanië:

- Verkry onafhanklikheid deur demokratiese verkiesings (J Nyerere word verkies as Eerste Minister)
- Gladde oorgang (vreedsame verandering/rasseharmonie/bevorder mense se gelykheid en menswaardigheid pligsgetrou)
- Tanzanië word 'n eenparty-staat na veelparty-verkiesings gehou is met onafhanklikheid
- Nyerere wysig die grondwet om President te word (1962)
- Hy bly 'lewenslange president' tussen die 1960's en 1970's
- Stel die 'Leierskapskode' in die Arusha-verklaring in wat hoë vlakke van integriteit vereis van openbare amptenare

- Pas die beleid van Afrikanisasie toe
- Implementeer die beleid van Afrika sosialisme/Ujamaa
- Totstandkoming van die Verenigde Republiek van Tanzanië (1964) wat 'n gesentraliseerde en verenigde staat was
- Enige ander relevante antwoord

Ekonomiese uitdagings

Die Kongo:

- Erf 'n eenproduk-ekonomie van koloniseerders
- Steun grootliks op landbou- en minerale ontginning (eenproduk-ekonomie) en sy impak op die ekonomie
- Tekort aan 'n lewendige vervaardigingsektor
- Volg 'n kapitalistiese ekonomiese stelsel
- Zaïrenasie (buitelanders wat met plaaslike burgers vervang word) was 'n mislukking as gevolg van onervarenheid/ korrupsie/wanbestuur/nalatigheid
- Die ekonomie word gekenmerk deur nepotisme en elitisme (groot gaping tussen ryk en arm)
- Nasionaliseer grond en nywerhede
- Afname in die stand van die infrastruktuur
- Toename in die gaping tussen rykes en armes
- Toepassing van Retrosessie (omkeer van Zaïrenasie)
- Afhanklik van buitelandse hulp en belegging
- Enige ander relevante antwoord

Tanzanië:

- Erf 'n eenproduk-ekonomie van die koloniseerders
- Tekort aan 'n lewendige vervaardigingsektor
- Steun grootliks op landbou- en minerale ontginning (eenproduk-ekonomie) en het 'n geloofwaardige vervaardigingsektor ontwikkel
- Het 'n Afrika sosialistiese ekonomiese stelsel gevolg
- Arusha-verklaring (doen afstand van uitbuiting/afname van inkomste gaping tussen die armes en rykes/eienaarskap van die land se bronne)
- Villagisation (gemeenskaplike dorpies) verbeter dienslewering/het 'n stabiele gemeenskap tot stand gebring wat vry was van ekonomiese ongelykhede. Alhoewel boere geweier het om hulle voorvaders se grond te verlaat/landbouproduksie het drasties geval
- Meeste maatskappye wat genasionaliseer is, speel bankrot
- Uitvoere het afgeneem en het 'n negatiewe effek op die ekonomie gehad
- Pogings om Tanzanië selfonderhoudend te maak het misluk
- Tanzanië het daarin geslaag om die gaping tussen rykes en armes te verminder
- Tanzanië het teruggekeer na buitelandse hulp/ lenings in die 1970's
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat

[50]

**VRAAG 6: BURGERLIKE PROTES VANAF DIE 1950's TOT DIE 1970's:
DIE BURGERREGTEBEWEGING**

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasievaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle saamstem al dan nie dat die Selma – Montgomery optogte van 1965 beskou is as die belangrikste vorm van protes teen segregasie en diskriminasie in die Verenigde State van Amerika. Kandidate moet voorbeelde van massa-weerstand, nie-gewelddadige protes wat die Burgerregtebeweging onderneem het kies, soos sitbetogings, betogings en optogte tot die aanvaarding van die Burgerregtewet in 1964 en die Stemregwet in 1965.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- **Inleiding:** Kandidate moet 'n standpunt inneem deur saam te stem al dan nie dat die Selma-Montgomery optogte van 1965 die belangrikste vorm van burgerregteprotes teen segregasie en diskriminasie in die VSA was.

UITBREIDING

Indien kandidate nie saamstem met die bewering wat gemaak is nie behoort die volgende aspekte in hulle antwoord ingesluit te word:

- **Montgomery busboikot** verwys (1955) (Slegs agtergrond)
- **Sitbetogings** (vanaf 1960): vier studente in Greensboro sit by 'n slegs-blanke toonbank; die aantal studente neem daagliks toe; Sitbetogings versprei na die suide; die rol van die SNCC (Student non-violent Coordinating Committee); Sitbetogings versprei na Leesbetogings (Read-ins), Swembetogings (Wade-ins) ens. (impak: restauranttoonbanke is in die somer van 1961 vir alle rasse in die VSA geopen)
- **Vryheidsryers:** Swart Amerikaners en Wittes van die Noorde het ritte begin om segregasie in die busstelsel uit te daag; hulle is aangeval, gebombardeer en in hegtenis geneem; hulle het geen beskerming van die polisie ontvang nie. President Kennedy is gedwing om hulle te beskerm; Die Federale regering het op 1 November 1961 'n bevel uitgereik wat alle openbare vervoer en fasiliteite tussen state gedesegegreer het
- **Die Birmingham Veldtog (1963):** Massabetogings het rasse segregasie en ekonomiese uitsluiting van swart van Amerikaners uitgedaag; het 'n kinderoptog ingesluit; het met gewelddadige aksies van die polisie gepaardgegaan. Kennedy het op die rasse diskriminasie in die VSA gereageer; Op 10 Mei 1963 het Birmingham aangekondig dat alle munisipale fasiliteite gedesegegreer moes word
- **March na Washington (Augustus 1963)** is bygewoon deur 250 000 mense om gelykheid in werke te versoek; dit was beroemd want Martin Luther King Jnr. het sy 'I Have a Dream speech' gelewer. Dit het betekenisvol bygedra tot die ondertekening van die Burgerregtewet van 1964
- **Vryheidsomer (1964):** Meer as 70 000 swart Amerikaanse vrywilligers het geregistreer en het in vryheidskole in Mississippi geletterdheid aangebied; hulle is met geweld gekonfronteer met ernstige geweld deur segregasioniste en polisiebeamptes. Dit het bygedra tot die ondertekening van die Burgerregtewet van 1964

- **Selma tot Montgomery Optogte (1965):** (Maart 1965): (Om te eis dat swart Amerikaners toegelaat word om te registreer om te stem (slegs 2,5% swart mense was geregistreerde kiesers as gevolg van intimidasie en rassistiese aanvalle) – na drie pogings, brutale polisie aanvalle op nie-gewelddadige betogers (Bloedige Sondag) en massa ondersteuning van regoor die land het hulle Montgomery bereik. Druk is geplaas op President Johnson om die 1965 Wet op Stemreg uit te vaardig)
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

Indien kandidate saamstem, moet hulle hul argument met relevante bewyse ondersteun

TOTAAL: 150